

PATIENTVEJLEDNING

CELLEFORANDRINGER

Screening (smear, HPV), vævsprøver (KBC), keglesnit

Kvinder i alle aldre kan få celleforandringer på livmoderhalsen. Dette gælder også helt unge kvinder. Celleforandringer er **ikke** kræft – men de kan undertiden udvikle sig til kræft. Du kan ikke mærke om du har celleforandringer. Hvis forandringerne bliver opdaget og behandlet i tide, kan du reducere risikoen for, at de udvikler sig til livmoderhalskræft.

Kvinder i alderen 23-49 år vil hvert 3. år få tilbudt en undersøgelse for celleforandringer i livmoderhalsen. Kvinder i alderen 50-65 år tilbydes undersøgelsen hvert 5. år.

Hvis du får symptomer fra underlivet fx uventet blødning, blødning efter samleje, smerter eller ændret udflåd, uanset om du deltager i screening eller ej, - skal du altid søge læge.

Graviditet ved prøvetidspunktet

Hvis du er gravid, når du får tilbud om screeningsundersøgelsen eller ved kontroltidspunktet, skal du udsætte prøvetagningen til 8 uger efter fødslen.

Human Papilloma Virus (HPV)

Man regner med at op til 80% af alle kvinder får en HPV-infektion på ét eller andet tidspunkt i deres liv. HPV er betegnelsen for en stor gruppe virus, som kan smitte seksuelt. Kondom yder kun delvis beskyttelse mod smitte. I langt de fleste tilfælde forsvinder virus uden at give anledning til symptomer, men hos nogle bliver infektionen kronisk. Det er denne kroniske betændelsestilstand, som kan give celleforandringer.

Kønsvorter skyldes også HPV, men er oftest af en anden type, som ikke medfører samme risiko for livmoderhalskræft.

Udviklingen fra celleforandringer til livmoderhalskræft kan ske i løbet af en periode på 10-15 år. I sjældne tilfælde går der blot et par år. Visse faktorer kan øge risikoen for at celleforandringerne udvikles til kræft i livmoderhalsen eksempelvis rygning.

HPV vaccination (Gardasil 9)

Vaccinationen har bedst effekt, hvis du bliver vaccineret, før seksuel debut, hvor du ikke er smittet med de virus typer, som vaccinen virker imod. Du kan dog sagtens have gavn af vaccinen, selv om du har haft sex. I de tilfælde hvor man er blevet behandlet med et keglesnit for celleforandringer, vil man tilråde at blive vaccineret. Vaccination giver ikke fuldstændig beskyttelse mod livmoderhalskræft. Så selv om du er vaccineret imod HPV, er det alligevel relevant at tage imod tilbuddet om undersøgelse for celleforandringer i livmoderhalsen.

HPV er en nødvendig forudsætning for at udvikle livmoderhalskræft. Ved at tjekke for HPV først, sorterer man automatisk de tilfælde fra, hvor der er tale om harmløse celleforandringer. Yngre kvinder har oftere HPV, men en virus kan forsvinde af sig selv igen og derfor anvender man ikke samme procedure for denne aldersgruppe.

Ved påvist celleforandringer i prøven kræves yderligere undersøgelse (KBC)

Har du fået påvist HPV og/ eller celleforandringer ved den almindelige screening (smear) for livmoderhalskræft, vil du blive henvist til en gynækolog, der undersøger livmoderhalsen og tager et "lille skrab" med en børste samt 4-5 små vævsprøver. Du vil blive lokalbedøvet, og det gør derfor ikke ondt at få taget vævsprøverne fra livmoderhalsen. Det bløder ofte efter vævsprøvetagningen. Afhængig af blødningen vil du måske få lagt en lang gazestrimmel i skeden. Du må fjerne denne ca. 4-6 timer efter. Efter

undersøgelsen er der nogle sår på livmoderhalsen, der kan bløde i nogle dage. Blødningen bør ikke overstige en kraftig menstruation i styrke, og den skal aftage dag for dag. Indtil ophør af blødning bør du ikke have samleje, bruge tampon, tage karbad, gå i svømmehal eller bade i havet. Herudover kan du leve som du plejer. Hvis du i dagene efter vævsprøvetagningen oplever kraftig blødning, smerter, ildelugtende udflåd og/eller feber skal du kontakte klinikken.

Hvis vævsprøverne viser, at der er mere udtalte celleforandringer, vil man anbefale, at du får en keglesnitsoperation. Ved lette celleforandringer vil du skulle komme til kontrol efter 12 mdr. Ved moderate celleforandringer (alder under 35 år) vil du komme til kontrol efter 6 mdr.

Selv svære celleforandringer er ikke det samme som kræft og kan i mange tilfælde forsvinde af sig selv. Man kan dog ikke på forhånd vide, hvilke der vil forsvinde, og hvilke der med årene vil udvikle sig til kræft. Derfor anbefales et keglesnit ved svære celleforandringer og allerede ved moderate celleforandringer ved alder over 35 år.